



**Advies
Wijziging Bgm en Ubm**

TCB A103(2015)

De TCB is een onafhankelijke adviescommissie die in 1987 bij wet is ingesteld. De TCB adviseert hoofdzakelijk de ministers van Infrastructuur en Milieu en Economische Zaken over technisch-wetenschappelijke aspecten van milieubeleid voor de bodem. Het gaat daarbij om het vertalen en toepasbaar maken van wetenschappelijke kennis voor het beleid.

De leden van de TCB zijn afkomstig uit disciplines zoals bodemkunde, chemie, geohydrologie, ecologie en toxicologie. Zij adviseren vanuit een brede oriëntatie.

De TCB adviseert onder meer over bodemnormstelling en risicobeoordeling van bodemverontreiniging, bodembeheer in de landbouw, beheer van het bodemwatersysteem inclusief grondwater, en ruimtelijke ordening in relatie tot bodemkwaliteit. De duurzaamheid van het bodemgebruik en het bodembeheer is daarbij het uitgangspunt.

Contactgegevens

Technische commissie bodem

Postbus 30947

2500 GX Den Haag

T 070 – 456 6596

E info@tcbodem.nl

W www.tcbodem.nl



Aan

De Staatssecretaris van Economische Zaken

Mevrouw S.A.M. Dijkema

Postbus 20401

2500 EX Den Haag

TCB A103(2015)

Den Haag, 9 maart 2015

Betreft: advies Wijziging Bgm en Ubm

Mevrouw de Staatssecretaris,

In uw brief van 4 februari jongstleden (zie bijlage 1) vraagt u, mede namens de staatssecretaris van Infrastructuur en Milieu, de Technische commissie bodem (TCB) advies uit te brengen over een aantal voorgenomen aanpassingen van het Besluit gebruik meststoffen (Bgm). Deze aanpassingen maken deel uit van een ontwerp voor aanpassing van het Bgm en het Uitvoeringsbesluit Meststoffenwet (Ubm). Zowel het ontwerpbesluit als de bijbehorende nota van toelichting zijn als bijlage bij uw brief gevoegd.

- De voorgenomen aanpassingen van het Bgm hebben betrekking op:
- het gebruik van herwonnen fosfaten;
- vrijstelling voor het gebruik van drijfmest bij de teelt van winterkoolzaad;
- het gebruik van kunstmeststikstof bij de zaadteelt van rietzwenkgras;
- het toestaan van het vernietigen van de graszode voor de teelt van aaltjesbeheersende gewassen, voorafgaand aan de teelt van gewassen die deze aaltjesbeheersing behoeven.

Deze aanpassingen worden achtereenvolgens behandeld. Het advies wordt afgesloten met een samenvatting.

GEBRUIK VAN HERWONNEN FOSFATEN

In het Bgm wordt 'zuiveringsslib, compost en overige organische meststoffen' in het ontwerpbesluit uitgebreid tot 'zuiveringsslib, compost, herwonnen fosfaten en overige organische meststoffen'. Verder wordt middels het aanpassen van het Bgm het gebruik van herwonnen fosfaten op landbouwgrond en overige gronden en het gebruik van overige organische meststoffen van plantaardige herkomst op overige gronden geregeld.

Fosfaat kan door precipitatie worden herwonnen uit afvalwater of industrieel proceswater in de vorm van struviet (magnesiumammoniumfosfaat), calciumfosfaat, magnesiumfosfaat, aluminiumfosfaat en

ijzerfosfaat. Deze fosfaatvormen worden samen met fosfaat van verbrandingsassen ook wel 'herwonnen fosfaten' genoemd¹.

Er kunnen risico's verbonden zijn aan het gebruik van herwonnen fosfaten. De Commissie van Deskundigen Meststoffenwet (CDM) heeft in een rapport² aangegeven dat struviet verontreinigingen kan bevatten zoals zware metalen, arseen en resten van farmaceutische producten, afhankelijk van het productieproces en de herkomst en verwerking van de afvalstroom. Daarnaast kunnen pathogenen aanwezig zijn. Informatie over residuen van gewasbeschermingsmiddelen en biociden ontbreekt, waardoor hierover geen uitsluitel kan worden gegeven. Hierbij moet worden opgemerkt dat dierlijke meststoffen ook zware metalen en mogelijk pathogenen bevatten. Via het uitrijden van mest wordt landbouwgrond al aanzienlijk belast met deze stoffen.

Met de bedoeling de risico's die verbonden zijn aan pathogenen in herwonnen fosfaten in de toekomst te ondervangen is een bepaling opgenomen in het Ubm die *"het mogelijk maakt om bij ministeriële regeling een procedé voor te schrijven dat er voor zorgt dat het grootste deel van de in het rioolzuiveringsslib aanwezige pathogene organismen afsterft. Op dit moment wordt onderzoek gedaan naar de noodzaak van het voorschrijven van zo'n procedé"*. De TCB wijst erop dat er onderzoek bekend is naar de effecten van afvalwaterbehandeling op bijvoorbeeld hormonen, resten van farmaceutische stoffen en microverontreinigingen^{3,4,5,6}.

In het ontwerpbesluit staat het voornemen om het mogelijk te maken herwonnen fosfaten op landbouwgrond te gebruiken en om herwonnen fosfaten en overige organische meststoffen van plantaardige herkomst te gebruiken op overige gronden. Volgens het Bgm is de definitie van *overige grond*: andere grond dan natuurterrein en dan landbouwgrond die tot een bedrijf behoort. Een voorbeeld is een vliegveld met grasstroken langs de landingsbanen. Middels deze wijziging wordt het mogelijk om overige organische meststoffen van plantaardige herkomst, bijvoorbeeld digestaat afkomstig van vergist gemaaid gras, als meststof op het eigen land toe te passen.

Ten aanzien van fosfaat en stikstof moet het gebruik van het totaal aan dierlijke meststoffen, compost, herwonnen fosfaten en overige organische meststoffen (uitsluitend van plantaardige herkomst) voldoen aan de geldende gebruiksnormen voor de grond waarop het wordt toegepast. Voor overige grond zijn de gebruiksnormen 80 kg fosfaat en 170 kg stikstof per hectare per jaar.

De TCB onderkent het belang van het sluiten van de kringloop van de schaarse grondstof fosfaat en kan er mee instemmen dat herwonnen fosfaten op de Nederlandse bodem mogen worden gebruikt volgens de eisen gesteld in het Bgm en het Ubm.

¹ Staatsblad, Besluit van 15 december 2014, houdende wijziging van het Uitvoeringsbesluit Meststoffenwet ter uitvoering van het vijfde Actieprogramma Nitraatrichtlijn en in verband met herwonnen fosfaten en stroprijke mest.

² Ehlert, P.A.I., T.A. van Dijk en O. Oenema (2013). Opname van struviet als categorie in het Uitvoeringsbesluit Meststoffenwet; Advies. Wageningen, Wettelijke Onderzoekstaken Natuur & Milieu, WOt-werkdocument 332.

³ Graaff M.S. et al. (2011), *Fate of hormones and pharmaceuticals during combined anaerobic treatment and nitrogen removal by partial nitrification-anammox in vacuum collected black water*, *Water Research*, 45(1), pp. 375-383.

⁴ Hernández Leal L., et al. (2010), *Occurrence of xenobiotics in gray water and removal in three biological treatment systems*, *Environmental Science & Technology* 44, pp. 6835-6842.

⁵ Hernández Leal L., et al. (2011), *Removal of micropollutants from aerobically treated grey water via ozone and activated carbon*, *Water Research* 45 (9), pp. 2887-2896.

⁶ Hernández Leal, L., et al., *Ecotoxicological assessment of grey water treatment systems with Daphnia magna and Chironomus riparius*, *Water Research* 46 (4), pp. 1038-1044.

Er kan niet worden uitgesloten dat het gebruik van herwonnen fosfaten risico's met zich meebrengt. Daarom wordt de TCB graag op de hoogte gehouden van de resultaten van het in het Ubm aangekondigde onderzoek naar de noodzaak om een procedé voor te schrijven waardoor het grootste deel van de in rioolzuiveringslib aanwezige pathogenen afsterft. Ook wil de TCB graag weten welke maatregelen worden genomen aan de hand van de resultaten van het onderzoek

Het toepassen van overige organische meststoffen van plantaardige herkomst op overige grond leidt tot hergebruik van organische stof en nutriënten en draagt bij aan het in stand houden en bevorderen van natuurlijke kringlopen en een circulaire economie. De TCB ziet geen milieuhygiënische redenen om deze overige organische meststoffen niet toe te staan op overige grond. De TCB kan daarom instemmen met de wijziging van het Bgm met betrekking tot deze toepassing.

VRIJSTELLING TOEPASSING DRIJFMEST IN TEELT VAN WINTERKOOLZAAD

Het is volgens het Bgm verboden om in de periode van 1 augustus tot en met 15 februari drijfmest of vloeibaar zuiveringsslib te gebruiken, met het oog op uitspoeling van stikstof naar het grondwater. Hierop zijn verschillende uitzonderingen. Een uitzondering geldt voor bouwland, in de periode van 1 augustus tot en met 31 augustus. Dit geldt alleen indien uiterlijk op 31 augustus een bij ministeriële regeling aangewezen gewas wordt ingezaaid of geplant dat niet eerder dan acht weken na de datum van inzaaien of planten wordt vernietigd, of wanneer in het daarop aansluitende najaar bloembollen worden geplant. Deze uitzonderingen worden in het ontwerpbesluit uitgebreid met een uitzondering voor gronden waar *'uiterlijk op 31 augustus op de desbetreffende grond winterkoolzaad voor zaadwinning in het daaropvolgende jaar wordt gezaaid'*.

Volgens het CDM⁷, geeft winterkoolzaad (*Brassica napus*) geen hoger risico op stikstofuitspoeling dan groenbemesters. Met drijfmest wordt echter naast stikstof ook fosfaat toegediend. De meeste Nederlandse landbouwbodems bevatten voldoende fosfaat. Volgens de TCB mag worden verwacht dat de fosfaatbehoefte van winterkoolzaad in het najaar en de winter voldoende gedekt wordt door de fosfaat die reeds beschikbaar is in de bodem. Het toedienen van dierlijke mest draagt daarom niet bij aan het efficiënt omgaan met schaarse grondstoffen als fosfaat. Het mogelijk maken van het uitrijden van drijfmest in augustus past niet in de ambitie van de overheid om te komen tot verduurzaming van de landbouw. Zoals eerder aangegeven⁸ is de TCB daarom geen voorstander van het gebruik van drijfmest in augustus als stikstofbron voor de teelt van winterkoolzaad.

Het areaal koolzaad in Nederland was in 2000 in totaal 854 hectare en in 2014 3.086 hectare⁹. Hierbij is geen onderscheid gemaakt in zomer- en winterkoolzaad. Vergeleken met andere akkerbouwgewassen gaat het om kleine oppervlakten, maar er is een duidelijke stijging zichtbaar. Verondersteld kan worden dat met een grotere inzet op *biobased economy* het areaal aan (winter)koolzaad verder gaat stijgen.

De TCB is geen voorstander van het gebruik van drijfmest als stikstofbron voor de teelt van winterkoolzaad omdat met de drijfmest ook onnodig fosfaat wordt aangevoerd. Het areaal van winterkoolzaad is weliswaar beperkt, maar er is wel een duidelijke stijging zichtbaar. De TCB stemt

⁷ CDM, Mest in najaar bij winterkoolzaad, 18 mei 2011.

⁸ TCB-advies Winterkoolzaad, A080(2012).

⁹ [http://statline.cbs.nl/Statweb/publication/?DM=SLNL&PA=7100oogs&D1=1-3&D2=12&D3=0&D4=6,\(1-2\)-1&VW=T](http://statline.cbs.nl/Statweb/publication/?DM=SLNL&PA=7100oogs&D1=1-3&D2=12&D3=0&D4=6,(1-2)-1&VW=T).

niet in met de vrijstelling voor het gebruik van drijfmest in augustus voor de teelt van winterkoolzaad.

GEbruik KUNSTMESTSTIKSTOF IN ZAADTEELT VAN RIETZWENKGRAS

Het is volgens het Bgm verboden om in de periode van 16 september tot en met 31 januari stikstofkunstmest te gebruiken op bouwland en op grasland, om stikstofuitspoeling tegen te gaan. Een uitzondering op dit verbod geldt voor de periode 16 september tot en met 15 oktober voor bouwland waarop uitsluitend fruit wordt geteeld of bouwland dat is beteeld met winterkoolzaad (*Brassica napus*) of graszaad behorend tot de rassen roodzwenkgras (*Festuca rubra*) of veldbeemdgras (*Poa pratensis*), ten behoeve van een tweede of latere zaadoogst in het daaropvolgende jaar. Het ontwerpbesluit voegt aan de genoemde grassoorten rietzwenkgras (*Festuca arundinacea*) toe.

In de toelichting bij het ontwerpbesluit wordt gesteld dat mede vanwege de diepe beworteling het uitspoelingsverlies van een stikstofgift in de periode van 16 september tot en met 15 oktober gering is en niet meer dan bij roodzwenkgras en veldbeemdgras. Uit een vergelijkend onderzoek met andere grassoorten blijkt ook dat de kans op stikstofuitspoeling bij rietzwenkgras relatief klein is¹⁰.

In de toelichting wordt gemeld dat de economische betekenis van rietzwenkgras groter is dan van rood zwenkgras en van veldbeemdgras. De arealen van de teelt van zowel rood zwenkgras, veldbeemdgras als rietzwenkgras zijn klein vergeleken bij engels raaigras (ordegrootte 12.000 hectare voor engels raaigras en 1.000-2.000 hectare voor ieder van de andere gewassen)¹¹.

Het is aannemelijk dat de kans op stikstofuitspoeling bij rietzwenkgras geringer is dan bij de beide andere genoemde grassoorten en dat de teelt van rietzwenkgras voor zaad een relatief klein areaal betreft.

De TCB gaat akkoord met het uitbreiden van de ontheffing voor rietzwenkgras.

VERNIETIGEN GRASZODE VOOR DE TEELT VAN AALTJESBEHEERSENDE GEWASSEN

De ontheffing wordt in het ontwerpbesluit als volgt verwoord:

“Het in het eerste lid gestelde verbod (om op grasland de graszode te vernietigen) is niet van toepassing in de periode van 1 juni tot en met 30 juni, indien in de desbetreffende grond direct aansluitend op het vernietigen van de graszode, maar uiterlijk op 1 juli, één of meerdere bij ministeriële regeling aangewezen gewassen worden geteeld ten behoeve van een vervolgteelt waarvoor aaltjesbeheersing nodig is en deze vervolgteelt uiterlijk in het volgende voorjaar wordt gepland of gezaaid. Bij ministeriële regeling worden regels gesteld over de teeltperiode en de toegestane bewerkingsmethoden van de gewassen, die per gewas kunnen verschillen”.

Deze ontheffing is van belang voor landbouwers die aaltjesgevoelige gewassen zoals bloembollen willen telen op grond die wordt omgezet van grasland naar bouwland voor deze gewassen. Dit vindt bijvoorbeeld plaats in de zandgebieden van Noord en Oost Nederland, waar voor de bloembollenteelt (vooral lelies) grond wordt gehuurd van veehouders. Ook in West-Friesland en Flevoland vindt deze teelt van bloembollen op gehuurd grasland plaats¹². De reden voor de

¹⁰ Deru, J. et al., 2011. Effect van grassoort en N-bemestingsniveau op productie, beworteling en N-mineraal in de herfst. Veldproef op zandgrond met engels raaigras, kropbaar en rietzwenkgras. Rapportnummer 2011-017 LbD, Louis Bolk Instituut.

¹¹ Inschatting op basis van gegevens van CBS Statline (2014) en Kennisakker (Kennisakker.nl: cijfers 2004).

¹² J. Bokhorst, Y. Van Leeuwen, C. Ter Berg. Bodem en bemesting in de bollenteelt. Louis Bolk Instituut, 2008.

ontheffing is dat een vorm van geïntegreerde gewasbescherming mogelijk wordt gemaakt. Hierbij kan grondontsmetting met een chemisch middel, veelal metam-natrium (chemische naam: natrium-*N*-methylthiocarbamaat) worden vermeden, dat nu bij de teelt van lelie of gladiool op voormalig grasland wordt toegepast.

Het ontwerpbesluit betreft de ontheffing van het verbod op het vernietigen van de graszode in de periode van 1 juni tot en met 30 juni. Het vernietigen van de graszode (bijvoorbeeld door scheuren) is, behoudens een aantal uitzonderingen, verboden omdat bij de mineralisatie van de vernietigde zode stikstof vrijkomt die kan uitspoelen. Wanneer na het vernietigen een nieuw gewas wordt geteeld, kan dit de uitspoeling tegengaan. Na vernietigen in het voorjaar kan de stikstof weer grotendeels worden opgenomen door het nieuwe gewas. Bij vernietigen in het najaar is nauwelijks gewasgroei te verwachten en kan de stikstof uitspoelen. Uit onderzoek van Wageningen UR (Praktijkonderzoek Plant & Omgeving, PPO) is gebleken dat scheuren van grasland in juni, direct gevolgd door de teelt van afrikaantjes (*Tagetes sp.*), leidt tot een vergelijkbaar stikstofverlies als scheuren van gras in juni of augustus gevolgd door een combinatie van chemische grondontsmetting en daaropvolgende teelt van een groenbemester (Japanse haver, *Avena strigosa*)¹³.

De TCB ondersteunt het streven om chemische bestrijdingsmethoden zoveel mogelijk te vermijden als niet-chemische effectieve alternatieven beschikbaar zijn. In het geval van bestrijding van worteltesiaaaltjes (*Pratylenchus sp.*) door middel van afrikaantjes voorafgaand aan de teelt van lelies wijzen onderzoeksresultaten erop deze methode inderdaad effectief is. Voor die situatie vindt de TCB het toestaan van het scheuren van grasland in de periode 1 juni tot en met 30 juni acceptabel. Overweging daarbij is dat het risico van stikstofuitspoeling bij een snelle inzaai van het aaltjesbeheersende gewas in deze periode niet groter is dan bij de reeds bestaande regeling voor vernietiging van grasland in augustus voor de teelt van lelies en gladiolen.

Voor andere aaltjesbeheersende gewassen is de effectiviteit van de aaltjesbestrijding minder duidelijk. In het ontwerpbesluit is aangegeven dat de gewassen die in aanmerking komen per ministeriele regeling worden vastgesteld.

De TCB vindt dat de effectiviteit voor aaltjesbestrijding van deze gewassen duidelijk moet zijn aangetoond voordat zij gebruikt kunnen worden als aaltjesbeheersend gewas.

SAMENVATTING

De TCB adviseert als volgt over de vier voorgenomen aanpassingen van het Besluit gebruik meststoffen.

Het gebruik van herwonnen fosfaten.

De TCB onderkent het belang van het sluiten van de kringloop van de schaarse grondstof fosfaat en kan er mee instemmen dat herwonnen fosfaten op de Nederlandse bodem mogen worden gebruikt volgens de eisen gesteld in het Bgm en het Ubm.

Er kan niet worden uitgesloten dat het gebruik van herwonnen fosfaten risico's met zich meebrengt. Daarom wordt de TCB graag op de hoogte gehouden van de resultaten van het in het Ubm aangekondigde onderzoek naar de noodzaak om een procedé voor te schrijven waardoor het grootste deel van de in rioolzuiveringsslib aanwezige pathogenen afsterft. Ook wil de TCB graag weten welke maatregelen worden genomen aan de hand van de resultaten van het onderzoek.

¹³ <http://www.tuinbouw.nl/project/tagetes-gescheurd-grasland-voorvrucht-lilie>.

De TCB kan instemmen met het gebruik van overige organische meststoffen van plantaardige herkomst op overige gronden.

Vrijstelling voor het gebruik van drijfmest bij de zaadteelt van winterkoolzaad.

De TCB is geen voorstander van het gebruik van drijfmest als stikstofbron voor de teelt van winterkoolzaad omdat met de drijfmest ook onnodig fosfaat wordt aangevoerd. Het areaal van winterkoolzaad is weliswaar beperkt, maar er is wel een duidelijke stijging zichtbaar. De TCB stemt niet in met de vrijstelling voor het gebruik van drijfmest in augustus voor de teelt van winterkoolzaad.

Het gebruik van kunstmeststikstof bij de zaadteelt van rietzwenkgras.

Het is aannemelijk dat de kans op stikstofuitspoeling bij rietzwenkgras geringer is dan bij roodzwenkgras en veldbeemdgras en dat de teelt van rietzwenkgras voor zaad een relatief klein areaal betreft. De TCB gaat akkoord met het uitbreiden van de ontheffing voor het gebruik van kunstmeststikstof in de periode van 16 september tot en met 15 oktober in de zaadteelt van rietzwenkgras.

Vernietigen van de graszode voor de teelt van aaltjesbeheersende gewassen.

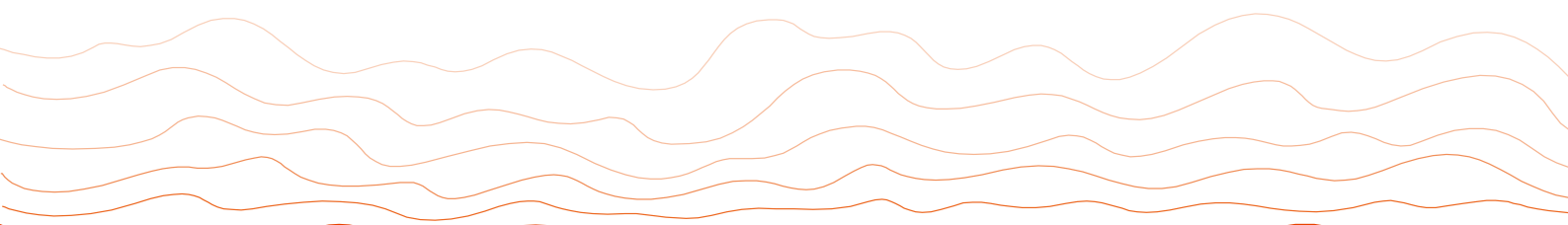
De TCB ondersteunt het streven om chemische bestrijdingsmethoden zoveel mogelijk te vermijden als niet-chemische effectieve alternatieven beschikbaar zijn. Voor de bestrijding van wortellesieaaltjes door middel van afrikaantjes voorafgaand aan de teelt van lelies vindt de TCB de ontheffing voor het scheuren van grasland in de periode 1 juni tot en met 30 juni acceptabel. Voor andere aaltjesbeheersende gewassen is de effectiviteit van de aaltjesbestrijding minder duidelijk. De TCB vindt dat deze effectiviteit duidelijk moet zijn aangetoond voordat zij gebruikt kunnen worden als aaltjesbeheersend gewas.

Met de meeste hoogachting,

Het ondertekende exemplaar is verstuurd aan de staatssecretaris van Economische Zaken. Een kopie van het ondertekende exemplaar is verkrijgbaar bij het secretariaat van TCB

Ali Edelenbosch
Voorzitter Technische commissie bodem

Bijlage 1
Adviesaanvraag





> Retouradres Postbus 20401 2500 EK Den Haag

Technische Commissie Bodem
Postbus 30947
2500 GX DEN HAAG

Directoraat-generaal Agro
Directie Plantaardige Agroketens
en Voedselkwaliteit

Bezoekadres
Bezuidenhoutseweg 73
2594 AC Den Haag

Postadres
Postbus 20401
2500 EK Den Haag

Factuuradres
Postbus 16180
2500 BD Den Haag

Overheidsidentificatienr
00000001003214369000

T 070 379 8911 (algemeen)
www.rijksoverheid.nl/ez

Behandeld door
ing. J. van Vliet

T 070 757 3164
j.vanvliet@minez.nl

Ons kenmerk
DGA-PAV / 14209238

Uw kenmerk

Bijlage(n)
1

Datum - 04 FEB. 2015 -
Betreft Verzoek om advies wijziging Bgm en Ubm (30 januari 2015)

Geachte Voorzitter,

Binnen mijn ministerie ligt er een ontwerp voor aanpassing van het Besluit gebruik meststoffen (Bgm) en het Uitvoeringsbesluit Meststoffenwet (Ubm). Krachtens artikel 93 van de Wet Bodembescherming vraag ik u een advies op de voorgenomen wijzigingen in het Bgm.

De inhoudelijke veranderingen in het ontwerp betreffen vier zaken.

In de eerste plaats is het gebruik van herwonnen fosfaten in het Bgm opgenomen. Specifiek wordt het gebruik van herwonnen fosfaten en overige organische meststoffen van plantaardige herkomst op overige gronden geregeld.

In de tweede plaats bevat het ontwerp een onderwerp uit het met de Europese Commissie afgestemde vijfde Actieprogramma Nitraatrichtlijn. Dat betreft een vrijstelling voor het gebruik van drijfmest in augustus op een perceel waarop winterkoolzaad voor de winning van zaad in het volgende jaar wordt gezaaid.

In de derde plaats bestaat het voornemen in de graszaadteelt het gebruik van kunstmeststikstof op rietzwenkgras toe te staan in de periode van 16 september tot en met 15 oktober. De teelt voor zaad van rietzwenkgras is relevant.

Ten slotte wordt in de maand juni het vernietigen van de graszode toegestaan voor de teelt van aaltjes beheersende gewassen om in het volgende voorjaar een gewas te telen dat aaltjesbeheersing behoeft. Deze wijziging is een gevolg van het beleid om de gewasbescherming verder te verduurzamen.

Mede namens de Staatssecretaris van Infrastructuur en Milieu vraag ik u om uiterlijk op 9 maart 2015 een advies uit te brengen over mijn voorgenomen wijzigingen in het Bgm.

De Staatssecretaris van Economische Zaken
voor deze:

Ir. C. Lever MPA
Directeur Plantaardige Agroketens en Voedselveiligheid

Bijlage: Ontwerpbesluit tot wijziging van het Bgm en het Ubm (30 januari 2015)

Ontwerpbesluit van de Staatssecretaris van Economische Zaken tot wijziging van het Besluit gebruik meststoffen en het Uitvoeringsbesluit Meststoffenwet (3 februari 2015)

Op de voordracht van de Staatssecretaris van Economische Zaken van [PM], gedaan mede namens de Staatssecretaris van Infrastructuur en Milieu;

Gelet op artikel 93 van Wet bodembescherming en artikel 4 van de Meststoffenwet;

De Afdeling advisering van de Raad van State gehoord (PM);

Gezien het nader rapport van de Staatssecretaris van Economische Zaken van [PM];

Hebben goedgevonden en verstaan:

Artikel I

Het Besluit gebruik meststoffen wordt als volgt gewijzigd:

A

In artikel 1, eerste lid, aanhef, wordt de zinsnede "zuiveringsslib, compost en overige organische meststoffen" vervangen door: zuiveringsslib, compost, herwonnen fosfaten en overige organische meststoffen.

B

In artikel 1a, tweede lid, vervalt de zinsnede "of indien het meststoffen betreft waarvan het verhandelen ingevolge artikel 77 van het Uitvoeringsbesluit Meststoffenwet is toegestaan".

C

Het opschrift van paragraaf 1a komt te luiden:

§ 1a. Gebruik van zuiveringsslib, herwonnen fosfaten en overige organische meststoffen

D

Artikel 1b wordt als volgt gewijzigd:

1. In het eerste lid wordt de zinsnede "zuiveringsslib en overige organische meststoffen" vervangen door: zuiveringsslib, herwonnen fosfaten en overige organische meststoffen.

2. In het tweede lid wordt de zinsnede "overige organische meststoffen" vervangen door: herwonnen fosfaten en overige organische meststoffen.

E

Het opschrift van paragraaf 2 komt te luiden:

§ 2. Gebruik van dierlijke meststoffen, herwonnen fosfaten, compost en overige organische meststoffen op natuurterrein en overige grond

F

Artikel 2 wordt als volgt gewijzigd:

1. In het eerste lid wordt de zinsnede "dierlijke meststoffen of compost" vervangen door: dierlijke meststoffen, herwonnen fosfaten, compost of overige organische meststoffen.

2. In het tweede en derde lid wordt de zinsnede "is niet van toepassing" telkens vervangen door: "geldt niet voor het gebruik van dierlijke meststoffen of compost".

3. In het vierde lid wordt de zinsnede "dierlijke meststoffen en compost" vervangen door: "dierlijke meststoffen, compost, herwonnen fosfaten en overige organische meststoffen die uitsluitend zijn geproduceerd uit materialen van plantaardige herkomst".

G

Het opschrift van paragraaf 3 komt te luiden:

§ 3. Gebruik van dierlijke meststoffen, stikstofkunstmest, zuiveringsslib, compost, herwonnen fosfaten en overige organische meststoffen

H

In de artikelen 3, eerste lid, wordt de zinsnede "zuiveringsslib of een mengsel" vervangen door: "zuiveringsslib, herwonnen fosfaten of een mengsel".

I

In de artikel 3a, 3b, eerste lid, 6, 6a, eerste lid, 6b, eerste lid, en 6d wordt de zinsnede "overige organische meststoffen of een mengsel" telkens vervangen door: "herwonnen fosfaten, overige organische meststoffen of een mengsel".

J

Artikel 4, vierde lid, onderdeel c, wordt als volgt gewijzigd:

Onder vernummering van de onderdelen 1^o en 2^o tot 2^o en 3^o, van artikel 4, vierde lid, onder c, wordt een onderdeel ingevoegd, luidende:

1^o. uiterlijk op 31 augustus op de desbetreffende grond winterkoolzaad voor zaadwinning in het daaropvolgende jaar wordt gezaaid,

K

In artikel 4a, derde lid, wordt de zinsnede " de rassen roodzwenkgras of veldbeemdgras" gewijzigd in: de rassen rietzwenkgras, roodzwenkgras of veldbeemgras.

L

Artikel 4b, derde lid, komt te luiden:

3. Het in het eerste lid gestelde verbod is niet van toepassing in de periode van 1 juni tot en met 30 juni, indien in de desbetreffende grond direct aansluitend op het vernietigen van de graszode, maar uiterlijk op 1 juli, een of meerdere bij ministeriële regeling aangewezen gewassen worden geteeld ten behoeve van een vervolgteelt waarvoor aaltjesbeheersing nodig is en deze vervolgteelt uiterlijk in het volgende voorjaar wordt geplant of gezaaid. Bij ministeriële regeling worden regels gesteld over de teeltperiode en de toegestane bewerkingsmethoden van de gewassen, die per gewas kunnen verschillen.

M

Het opschrift van paragraaf 4 komt te luiden:

§ 4. Gebruik van dierlijke meststoffen, stikstofkunstmest, zuiveringsslib, compost, herwonnen fosfaten en overige organische meststoffen op steile hellingen

N

In artikel 8, eerste lid, wordt de zinsnede "compost, zuiveringsslib of overige organische meststoffen" vervangen door: compost, zuiveringsslib, herwonnen fosfaten of overige organische meststoffen.

Artikel II

Het Uitvoeringsbesluit Meststoffenwet wordt als volgt gewijzigd:

A

In artikel 32, tweede lid, onderdeel f, wordt de zinsnede "artikel 33a, tweede lid, onderdeel b, onder 1°, onderdeel e, of vijfde lid, van de wet" vervangen door: artikel 21, tweede lid, onderdeel d, onder 1°, artikel 33a, tweede lid, onderdeel b, onder 1°, onderdeel e, of vijfde lid, van de wet.

B

Artikel 77 vervalt.

Artikel III

1. Artikel I, onderdelen A tot en met I, K en M, en artikel II, onderdeel B, treden in werking op 1 januari 2016.
2. Artikel I, onderdeel J, treedt in werking op de dag na plaatsing in het Staatsblad en werkt terug tot en met 1 augustus 2015.
3. Artikel I, onderdeel L, treedt in werking op de dag na plaatsing in het Staatsblad en werkt terug tot en met 1 juni 2015.
4. Artikel II, onderdeel A, treedt in werking op de dag na plaatsing in het Staatsblad en werkt terug tot en met 1 januari 2015.

Lasten en bevelen dat dit besluit met de daarbij behorende nota van toelichting in het Staatsblad zal worden geplaatst.

De Staatssecretaris van Economische Zaken,

NOTA VAN TOELICHTING

(3 februari 2015)

I. ALGEMEEN

1. Doel en aanleiding

In het Besluit gebruik meststoffen (verder: Bgm) zijn voorschriften gegeven voor het gebruik van meststoffen, de zogenaamde gebruiksvoorschriften. Samen met het stelsel van gebruiksnormen, dierrechten en mestverwerking (opgenomen in de Meststoffenwet en de daarop gebaseerde regelgeving) strekken de gebruiksvoorschriften tot implementatie van Richtlijn van de Raad van 12 december 1991 inzake de bescherming van water tegen verontreiniging door nitraten uit agrarische bronnen (91/676/EEG; hierna Nitraatrichtlijn).

2. Toevoegen van herwonnen fosfaten als meststof in het Bgm

Hergebruik van fosfaat wordt meer en meer een noodzaak. Beschikbare voorraden primair fosfaaterts zijn eindig. Rijksoverheid en bedrijfsleven werken aan mogelijkheden om milieuverantwoorde wijze fosfaat uit afval- en reststoffen zoveel als mogelijk is te hergebruiken in het ketenakkoord fosfaat. Begin 2015 is in het Uitvoeringsbesluit Meststoffenwet een nieuwe categorie meststoffen, de zogenaamde herwonnen fosfaten, toegevoegd. Hierdoor is het mogelijk deze herwonnen fosfaten op de markt te brengen. Op grond van artikel 1a van het Bgm mogen herwonnen fosfaten, voor zover zij voldoen aan de eisen van het Uitvoeringsbesluit Meststoffenwet, op de Nederlandse bodem worden gebruikt.

De onderhavige wijziging van het Bgm strekt ertoe nadere regels te stellen aan het gebruik van herwonnen fosfaten. Hierbij wordt aangesloten bij de eisen die worden gesteld aan overige organische meststoffen.

Tevens wordt in het Bgm wordt een mogelijkheid opgenomen om herwonnen fosfaten en overige organische meststoffen van plantaardige herkomst te gebruiken op overige gronden. Daarmee is het mogelijk voor een bedrijf dat veel grasland heeft als overige grond (dus geen landbouwgrond), zoals graslanden langs landingsbanen van een vliegveld, (een deel van het) digestaat dat op het eigen bedrijf ontstaat door vergisting uit het gemaaid gras van eigen grasland, als meststof op het eigen grasland te brengen. Daarnaast is het mogelijk herwonnen fosfaten op overige grond te gebruiken. Het totaal aan fosfaat en stikstof uit de toegestane meststoffen op overige gronden bedraagt 80 kilogram fosfaat en 170 kilogram stikstof per hectare per jaar. Het betreft dan het totaal aan dierlijke meststoffen, compost, herwonnen fosfaten en overige organische meststoffen. Ten aanzien van de overige organische meststoffen geldt de voorwaarde dat deze uitsluitend uit materialen van plantaardige herkomst mogen bestaan.

3. Vrijstelling gebruik drijfmest in augustus voor winterkoolzaad

In artikel 4, derde lid, is het verbod opgenomen om in de periode van 1 augustus tot en met 15 februari drijfmest te gebruiken. Het vierde lid kent een aantal uitzonderingen op dit verbod. In het vierde lid, onderdeel c, zijn twee uitzonderingen opgenomen voor de periode van 1 augustus tot en met 31 augustus. Dit betreft het in augustus zaaien of planten van groenbemesters en het planten van bloembollen in het aansluitende voorjaar. Aan onderdeel c wordt een uitzondering toegevoegd, namelijk het zaaien van winterkoolzaad voor de winning van zaad in het volgende groeiseizoen. Uit onderzoek van de Commissie Deskundigen Meststoffenwet blijkt dat bij winterkoolzaad geen hoger risico van stikstofuitspoeling bestaat dan bij groenbemesters (rapport PM). Evenals van groenbemesters is de opnamecapaciteit van stikstof uit de bodem van winterkoolzaad in de nazomer en het najaar groot.

Een landbouwer die in augustus winterkoolzaad zaait, moet de stikstofgift in augustus in mindering brengen op de totale stikstofgebruiksnorm voor winterkoolzaad. Deze stikstofgebruiksnorm is onder de naam 'koolzaad, winter' – want er is ook zomerkoolzaad dat in het vroege voorjaar wordt gezaaid

en een eigen stikstofgebruiksnorm heeft onder de naam 'koolzaad, zomer' - opgenomen in bijlage A van de Uitvoeringsregeling Meststoffenwet. Indien de landbouwer in de herfst ook stikstof uit kunstmest wil geven op het winterkoolzaadgewas, wat op basis van artikel 4a, derde lid, van het Bgm is toegestaan tussen half september en half oktober, zal hij daarmee rekening moeten houden in relatie tot vermelde gebruiksnorm voor winterkoolzaad.

Winterkoolzaad wordt geteeld voor de plantaardige olieproductie. De mogelijkheid om in augustus mest aan te wenden bij de teelt van winterkoolzaad stimuleert een teelt die bijdraagt aan een duurzame energievoorziening. Zij biedt daarnaast een mogelijkheid het organische stofgehalte van de bodem te verhogen en zo de bodemvruchtbaarheid te verbeteren.

4. Vrijstelling gebruik stikstofkunstmest voor rietzwenkgras

In artikel 4a, eerste lid, van het Bgm is bepaald dat het verboden is om in de periode van 16 september tot en met 31 januari stikstofkunstmest te gebruiken op bouwland en op grasland. De reden voor dit verbod is om te voorkomen dat door stikstofkunstmestgiften in het najaar er veel stikstof kan uitspoelen. Het laatste doet zich vooral voor bij gewassen die in het najaar niet meer groeien en (daardoor) geen nutriënten uit de bodem opnemen.

Er worden in dit artikel enkele uitzonderingen op dit verbod gemaakt voor gewassen waarvan duidelijk is dat die gewassen goed stikstof opnemen uit de bodem. Eén van de uitzonderingen betreft de teelt van fruit, winterkoolzaad en de graszaadrasen roodzwenk en veldbeemd. Bij deze graszaadrasen gaat het om een teelt voor een tweede of latere zaadoogst in het daaropvolgende jaar.

Aan de uitzondering voor twee graszaadrasen wordt een derde graszaadras - te weten rietzwenkgras - toegevoegd. Rietzwenkgras is een gras dat veel massa kan produceren en diep wortelt. Ook in de nazomer heeft dit gras groeikracht en is nadat het gewas is gemaaid voor zaadwinning stikstof nodig om in het volgende seizoen een goede zaadopbrengst te realiseren. Mede vanwege de diepe beworteling van rietzwenkgras zal het uitspoelingsverlies van een stikstofgift in de periode van 16 september tot en met 15 oktober gering zijn en niet meer dan bij roodzwenkgras en veldbeemdgras. De economische betekenis van de teelt van rietzwenkgras voor de zaadteelt is groter dan de teelt van roodzwenkgras en veldbeemdgras.

5. Vrijstelling vernietiging graszode in verband met aaltjesbeheersing

In artikel 4b, eerste lid, van het Bgm is bepaald dat het vernietigen van de graszode is verboden. Dit verbod is opgenomen, omdat het vernietigen van de graszode tot gevolg heeft dat nitraten vrijkomen bij de vertering van de vernietigde graszode en uitspoelen naar bodem en grondwater. Dergelijke gevolgen moeten juist worden voorkomen om de verplichtingen uit de Nitraatrichtlijn na te komen.

Op dit algemene verbod is in artikel 4b een aantal uitzonderingen opgenomen. In sommige perioden van het jaar bevat gras weinig nitraten en zal de uitspoeling gering zijn als de graszode wordt vernietigd. In dat geval zijn er geen bezwaren tegen het vernietigen van de graszode in die periode.

In artikel 4b, derde lid, van het Bgm is de uitzondering opgenomen dat het vernietigen van de graszode is toegestaan in de periode van 1 tot en met 15 augustus mits direct na de vernietiging van de graszode de grond wordt ontsmet, daarna de teelt van een relatief stikstofbehoefstig gewas aanvangt en in het daarop volgende voorjaar lelie of gladiol wordt geplant.

De uitzondering van artikel 4b, derde lid, van het Bgm schrijft het gebruik van een gewasbeschermingsmiddel voor. Hiervoor worden grondontsmettingsmiddelen gebruikt. De Nota "Gezonde Groei, Duurzame Oogst" (bijlage bij Kamerstukken II 2012/13, 27 858, nr. 146) bevat het gewasbeschermingsbeleid voor de periode 2013 - 2023. De rode draad voor het verder verduurzamen van de gewasbescherming is het toepassen van geïntegreerde gewasbescherming. Dit betekent het achtereenvolgens doorlopen van de volgende stappen:

- preventieve maatregelen;
- niet-chemische methoden;
- chemische methoden;
- het beperken van de emissie.

Uit onderzoek is gebleken dat het gebruik van grondontsmettingsmiddelen kan worden vervangen door het telen van gewassen die de aaltjespopulaties in de bodem beheersen, dat wil zeggen stabiliseren, beperken en/of bestrijden. Om dit mogelijk te maken moet het Bgm worden aangepast. Aan het gebruik van aaltjesbeheersende gewassen wordt een aantal voorwaarden verbonden. Ten eerste mag de graszode alleen worden vernietigd in de periode van 1 tot en met 30 juni. Voor deze periode is gekozen omdat een gewas een bepaalde periode op de grond moet blijven staan om effectief te zijn in de aaltjesbeheersing. Het belangrijkste aaltjesbeheersende gewas (in de teelt van lelies), *Tagetes*, dient vijf maanden als groen gewas op het land te staan. Overigens geldt dit doorgaans ook voor andere aaltjesbeheersende gewassen. Daar de kans op flinke nachtvorsten toeneemt in de maand november, is vernietigen van de graszode na de maand juni te laat. Tegelijk is het voor een veehouder die op zijn grasland lelies wil laten telen (door middel van verhuur van de grond), aantrekkelijk om zo lang mogelijk in het zomerseizoen gras te oogsten. De graszode vernietigen in juni maakt het mogelijk nog een tweede snede te oogsten. Zowel voor de bollenteler als de graslandteler is dit uit financieel oogpunt aantrekkelijk. Want zowel de kosten van het vernietigen van grasland en het moeten zaaien van een aaltjesbeheersend gewas in juni en het pas in het daarop volgende voorjaar in gebruik kunnen nemen van de grond als de kosten van het niet meer in gebruik hebben van het grasland vanaf juni zijn relatief hoog.

In de tweede plaats moet direct aansluitend op het vernietigen van de graszode een aaltjesbeheersend gewas of een mengsel van aaltjesbeheersende gewassen worden gezaaid. Onder direct aansluiten wordt in dit verband verstaan dat er tussen het moment van vernietigen en van zaaien hooguit enkele dagen mogen zitten. Als derde voorwaarde geldt dat in het hierop volgende voorjaar een vervolgteelt moet worden gezaaid of geplant. Dit vervolggewas, dat als hoofdgewas van dat jaar wordt gezien, moet een gewas zijn dat gevoelig is voor aaltjes en derhalve baat heeft bij de teelt van aaltjesbeheersende gewassen. Welke vervolgteelten zijn toegestaan wordt niet nader geregeld.

De gewassen die in dit verband mogen worden toegepast worden aangewezen in de Uitvoeringsregeling gebruik meststoffen (verder: Ugm). Wil een dergelijk gewas effectief zijn dan moet het een bepaalde periode onbewerkt op de grond blijven staan. Hoe lang deze periode is, wordt nader bepaald in de Ugm. Voor sommige gewassen, zoals Japanse haver, is het noodzakelijk het gewas tussentijds te maaien om zaadvorming tegen te gaan. In de Ugm zal worden opgenomen voor welk gewas een bewerking is toegestaan.

Indien een landbouwer een toeslag op grond van de Uitvoeringsregeling rechtstreekse betalingen GLB ontvangt, is hij verplicht een mengsel van aaltjesbeheersende gewassen te zaaien. Indien deze landbouwer ook gebruik wilt maken van de mogelijkheid van dit besluit, moet hij aan de voorwaarden van beide regelingen voldoen. Dat betekent dat hij op grond van genoemde regeling een mengsel van deze gewassen moet zaaien (hetgeen geen voorwaarde op grond van dit besluit is) en dat hij het gewas gedurende de krachtens dit besluit vast te stellen periode op het land moet laten staan (hetgeen een langere periode is dan de Uitvoeringsregeling rechtstreekse betalingen GLB voorschrijft). Tevens dient hij bij het samenstellen van het mengsel rekening te houden met het gegeven dat slechts enkele aaltjesbeheersende gewassen tussentijds bewerkt mogen worden. Als een gewas onderdeel uitmaakt van een mengsel met gewassen die op grond van het gestelde bij of krachtens dit besluit tussentijds niet mogen worden bewerkt, mag hij die andere gewassen derhalve niet bewerken. Daarnaast dient een landbouwer er rekening mee te houdend dat een combinatie van aaltjesbeheersende gewassen niet voor alle teelten die aaltjesbeheersing behoeven, effectief is. Om het gewenste doel te bereiken dient de landbouwer na te gaan welk aaltjesbeheersend gewas het meest effectief is.

6. Effecten bedrijfsleven en overheid

6.1 Regeldruk

Het toevoegen van herwonnen fosfaten als meststof leidt niet tot een toe- of afname in de regeldruk. Er zijn geen redenen voor een toename in de nalevingslasten.

Het gebruik van herwonnen fosfaten en overige organische meststoffen van plantaardige herkomst op overige gronden leidt tot een afname in de regeldruk. Want bedrijven die zelf overige organische meststoffen of herwonnen fosfaten produceren kunnen deze meststoffen nu op eigen gronden benutten. Het voordeel bedraagt PM.

De vrijstelling voor het gebruiken drijfmest in augustus op bouwland dat aansluitend wordt ingezaaid met winterkoolzaad, leidt niet tot een toe- of afname in de regeldruk. Er zijn geen redenen voor een toename in de nalevingslasten.

Het toevoegen van rietzwenkgras aan de vrijstelling op het verbod om in de periode tussen 16 september en 31 januari stikstofkunstmest te gebruiken, leidt niet tot een toe- of afname in de regeldruk. Er zijn geen redenen voor een toename in de nalevingslasten.

De vrijstelling op het verbod de graszode te vernietigen vervangt een bestaande vrijstelling met een vergelijkbaar doel en leidt niet tot een toe- of afname in de regeldruk. Er is geen sprake van een meldplicht, zodat ook de administratieve lasten niet toenemen. Er zijn geen redenen voor een toename in de nalevingslasten.

6.2. Uitvoering en handhaving

In deze paragraaf wordt een inschatting gemaakt van de inspanningen die de overheid moet leveren ten behoeve van de uitvoering van de wijzigingen en het toezicht op de naleving daarvan.

De uitvoerende instantie is voor de onderhavige regels de Rijksdienst voor ondernemend Nederland (verder: RVO.nl). Op de naleving wordt toegezien door de Nederlandse voedsel- en warenautoriteit (verder: NVWA) en door de politie.

Toevoegen van herwonnen fosfaten als meststof in het Bgm

Uitvoeringslasten

Voor deze wijziging in het Bgm moet RVO.nl communicatiegegevens op de website en instructies voor medewerkers aanpassen. De totale eenmalige uitvoeringskosten bedragen maximaal € 1.000,-. Er zijn geen wijzigingen in de structurele uitvoeringskosten voorzien.

Handhavingslasten

De NVWA zal voor deze wijziging in het Bgm werkinstructies moeten aanpassen en medewerkers moeten instrueren. De eenmalige kosten daarvan bedragen maximaal € 1.000,-. Er zijn geen wijzigingen in de structurele uitvoeringskosten voorzien.

Gebruik van herwonnen fosfaten en overige organische meststoffen op overige gronden

Uitvoeringslasten

Voor deze wijziging in het Bgm moet RVO.nl communicatiegegevens op de website en instructies voor medewerkers aanpassen. De totale eenmalige uitvoeringskosten bedragen maximaal € 1.000,-. Er zijn geen wijzigingen in de structurele uitvoeringskosten voorzien.

Handhavingslasten

De NVWA zal voor deze wijziging in het Bgm werkinstructies moeten aanpassen en medewerkers moeten instrueren. De eenmalige kosten daarvan bedragen maximaal € 1.000,-. Er zijn geen wijzigingen in de structurele uitvoeringskosten voorzien.

Vrijstelling gebruik drijfmest in augustus voor winterkoolzaad

Uitvoeringslasten

Voor deze wijziging in het Bgm moet RVO.nl communicatiegegevens op de website en instructies voor medewerkers aanpassen. De totale eenmalige uitvoeringskosten bedragen maximaal € 1.000,-. Er zijn geen wijzigingen in de structurele uitvoeringskosten voorzien.

Handhavingslasten

De NVWA zal voor deze wijziging in het Bgm werkinstructies moeten aanpassen en medewerkers moeten instrueren. De eenmalige kosten daarvan bedragen maximaal € 1.000,-. Er zijn geen wijzigingen in de structurele uitvoeringskosten voorzien.

Vrijstelling gebruik stikstofkunstmest voor rietzwenkgras

Uitvoeringslasten

Voor deze wijziging in het Bgm moet RVO.nl communicatiegegevens op de website en instructies voor medewerkers aanpassen. De totale eenmalige uitvoeringskosten bedragen maximaal € 1.000,-. Er zijn geen wijzigingen in de structurele uitvoeringskosten voorzien.

Handhavingslasten

De NVWA zal voor deze wijziging in het Bgm werkinstructies moeten aanpassen en medewerkers moeten instrueren. De eenmalige kosten daarvan bedragen maximaal € 1.000,-. Er zijn geen wijzigingen in de structurele uitvoeringskosten voorzien.

Vrijstelling bepalingen inzake vernietigen van grasland voor aaltjesbeheersing

Uitvoeringslasten

Voor deze wijziging in het Bgm moet RVO communicatiegegevens op de website en instructies voor medewerkers aanpassen. De eenmalige uitvoeringskosten daarvan bedragen maximaal € 1000,-. Er zijn geen wijzigingen in de structurele uitvoeringskosten voorzien.

Handhavingslasten

De NVWA zal voor deze wijziging in het Bgm werkinstructies moeten aanpassen en medewerkers moeten instrueren. De eenmalige kosten daarvan bedragen maximaal € 1.000,-. Er zijn geen wijzigingen in de structurele handhavingskosten voorzien.

7. Milieueffecten

Vrijstelling gebruik drijfmest in augustus voor winterkoolzaad

Het zaaien van winterkoolzaad in augustus voor de teelt van koolzaad in het daaropvolgende jaar heeft geen groter gevolg voor het milieu dan het inzaaien van een groenbemester in dezelfde periode. Winterkoolzaad is winterhard en wordt niet geploegd, omdat de hoofdteelt de winning van zaad is, dat zich in het volgende jaar ontwikkelt en geoogst wordt. Het kan daardoor de gehele winter stikstof uit de bodem opnemen als er sprake is van groeizaam weer in de winter. Bovendien treden er geen mineralenverliezen op door het afsterven (door vorst) en/of door de bouwvoor werken van het gewas (door ploegen). Het milieueffect is daardoor ten opzichte van de teelt van een groenbemester is zelfs gunstiger, omdat een groenbemester vaak al in de november of december wordt omgeploegd, en bij vorst in het najaar al voor het ploegen is afgestorven.

Vrijstelling gebruik stikstofkunstmest voor rietzwenkgras

Het milieueffect van het toevoegen van rietzwenkgras als graszaadgewas aan de uitzondering om in de periode tussen half september en half oktober een stikstofgift uit kunstmest te geven, is gering. Rietzwenkgras heeft een grote groei­kracht, ook in de nazomer, en wortelt diep, zodat het in staat is goed nitraat uit de bodem op te nemen. De verliezen die hierbij kunnen optreden zullen zeker niet groter zijn dan bij de graszaadgewassen veldbeemdgras en roodzwenkgras, waarvoor nu al dezelfde uitzondering bestaat.

Vrijstelling bepalingen inzake vernietigen van grasland voor aaltjesbeheersing

Het vervangen van de verplichting om een grondontsmettingsmiddel toe te passen door aaltjesbeheersende gewassen te telen heeft een positief effect op het milieu. Naast de positieve bijdrage door het niet meer toepassen van een grondontsmettingsmiddel is er ook een positief effect te verwachten van het eerder vernietigen van de graszode (juni in plaats van augustus) in combinatie van en het eerder zaaien van aaltjesbeheersende gewassen en de verplichting om deze gewassen een lange periode op het land te laten staan. Op deze wijze kan het gewas meer van de vrijkomende nitraten opnemen.

8. Advies Technische commissie bodem

De Technische commissie bodem heeft op [PM] advies uitgebracht over het ontwerpbesluit.

[PM: advies en reactie]

9. Consultatie

Het ontwerpbesluit is overeenkomstig artikel 92, eerste lid, van de Wet bodembescherming bekend gemaakt in de Staatscourant. Tevens is op grond van artikel 43, eerste lid, onderdeel a, van de Meststoffenwet is afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht van toepassing op onder andere regels inzake het verhandelen van meststoffen (artikel 4 van de Meststoffenwet).

Het ontwerp van dit besluit heeft daarom vanaf [PM] gedurende zes weken ter inzage gelegen. Hiervan is mededeling gedaan in de Staatscourant. Zienswijzen konden in dezelfde periode worden ingediend via www.internetconsultatie.nl.

Ontvangen adviezen [PM]

10. Voorhang en nahang

Het ontwerp van een wijziging van het Bgm moet op grond van artikel 92, eerste lid, van de Wet bodembescherming worden overgelegd aan beide kamers der Staten-Generaal. Het ontwerp van onderhavige wijziging is op [PM] aan de Eerste en Tweede Kamer gestuurd. Tevens dient de onderhavige wijziging van het Bgm, nadat hij is vastgesteld, te worden toegezonden aan de Eerste en Tweede Kamer.

11. Inwerkingtreding en vaste verandermomenten

Artikel I, onderdelen A tot en met I, K en M, en artikel II, onderdeel B, treden in werking op 1 op het eerstvolgende vaste verandermoment, te weten januari 2016.

Artikel I, onderdeel J, treedt in werking op de dag na plaatsing in het Staatsblad en werkt terug tot en met 1 augustus 2015. In het vijfde actieprogramma is de mogelijkheid opgenomen om in augustus drijfmest toe te passen bij de inzaai van winterkoolzaad in augustus voor de winning van zaad in het volgende groeiseizoen. Dit onderdeel is abusievelijk niet in de vorige wijziging van het Bgm meegenomen, terwijl landbouwers daar wel op hadden gerekend. De wijziging is begunstigend, zodat er geen bezwaren zijn om aan dit onderdeel terugwerkende kracht te verbinden.

Artikel I, onderdeel L, treedt in werking op de dag na plaatsing in het Staatsblad en werkt terug tot en met 1 juni 2015. Eind 2014 zijn er schriftelijke en mondelinge vragen gesteld door de leden van de Tweede Kamer over alternatieven voor het ontsmetten van grond met gewasbeschermingsmiddelen. Naar aanleiding van deze vragen is onderzocht welke aaltjesbeheersende gewassen ingezet kunnen worden en is het onderhavige besluit in procedure gebracht. Op grond van artikel 92 van de Wet bodembescherming is een openbare consultatie en het overleggen van het ontwerpbesluit aan de Eerste en Tweede Kamer voorgeschreven. Tevens is het overleggen van het vastgestelde besluit aan de Eerste en Tweede Kamer op grond van genoemd artikel verplicht. Mede gelet op de tijd die is gemoed met deze procedures, kan het onderhavige besluit niet op 1 juni 2015 in werking treden. Vanuit het oogpunt het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen terug te dringen, is het van belang

dat de verplichting van artikel 4b, derde lid, van het Bgm, in bepaalde gevallen de grond te ontsmetten, reeds in 2015 te vervangen door de verplichting aaltjesbeheersende gewassen in te zetten. Om deze reden wordt aan dit onderdeel van het besluit terugwerkende kracht verbonden. Tot slot wordt aan artikel II terugwerkende kracht verbonden. Deze wijziging herstelt een foute verwijzing in artikel 32 van het Ubm die op 1 januari 2015 in werking is getreden.

II. ARTIKELEN

Artikel II

Het Uitvoeringsbesluit Meststoffenwet wordt op twee punten gewijzigd. In artikel 32 wordt een verwijzing die abusievelijk was vervallen weer in opgenomen.

Artikel 77 bevat overgangsrecht bij de invoering van dat besluit. Dat overgangsrecht is uitgewerkt en derhalve kan genoemd artikel vervallen.

De Staatssecretaris van Economische Zaken,

TCB publicaties gerelateerd aan dit advies:

Advies Vernietiging grasland, A089(2013)
Advies Winterkoolzaad, A080(2012)
Advies Vrijstelling scheuren grasland, A061(2010)
Advies Sluiten nutriëntenkringlopen, A059(2010)
Advies Wijziging besluit gebruik meststoffen, A049(2009)

De commissieleden van de TCB zijn:

Mevr. A. Edelenbosch, voorzitter TCB, openbaar bestuur

Prof.dr. A.P. van Wezel, vicevoorzitter TCB, hoogleraar *Water Quality and Human Health* in de faculteit Geowetenschappen aan de Universiteit Utrecht en *principle scientist* bij KWR *Watercycle Research Institute*, Nieuwegein

Prof.dr. M.A.P.A. Aerts, hoogleraar systeemecologie aan de Vrije Universiteit Amsterdam en directeur van de afdeling Ecologische Wetenschappen van de VU

Prof.dr. J. Griffioen, hoogleraar waterkwaliteitsbeheer in de faculteit Geowetenschappen aan de Universiteit Utrecht en onderzoeker milieugeochemie, Deltares, Utrecht

Prof.dr.ir. T. J. Heimovaara, hoogleraar *geo-environmental engineering*, aan de Technische Universiteit Delft

Dr.ir. J.J. Neeteson, manager business unit Agrosysteemkunde van Plant Research International, Wageningen UR

Prof.dr. A.M. de Roda Husman, hoogleraar *global changes* en milieuoverdraagbare infectieziekten in het *Institute of Risk Assessment Sciences (IRAS)* aan de Universiteit Utrecht en afdelingshoofd Milieu bij het RIVM, Bilthoven

Prof.dr. J.C.H.M. Vangronsveld, hoogleraar biologie en milieukunde aan de universiteit van Hasselt en directeur van het Centrum voor Milieukunde van de Universiteit Hasselt, België

Prof.dr. J.A. van Veen, emeritus hoogleraar microbiële ecologie aan de Universiteit Leiden en onderzoeker bij het KNAW-Nederlands Instituut voor Ecologie, Wageningen

Prof.dr.ir. A. Veldkamp, hoogleraar ruimtelijke omgevingskwaliteit en decaan van de faculteit Geo-observatie en aardobservatie (ITC) aan de Universiteit Twente, Enschede

Mevr. drs. E.B. Alwayn, ministerieel vertegenwoordiger, directeur Water en Bodem, Ministerie van Infrastructuur en Milieu

Het secretariaat van de TCB:

Dr. J. van Wensem, algemeen secretaris/ directeur

Dr.ir. A.E. Boekhold, adviseur, tevens plaatsvervangend algemeen secretaris

Drs. J. Tuinstra, adviseur

Drs. M. ten Hove, adviseur

Drs. C.C.M. Gribling MPA, adviseur

J.A. Oudshoorn, ondersteuner

Dit advies is opgesteld door Marlies ten Hove en Jaap Tuinstra